

การพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและ
การคิดอย่างเป็นระบบ เรื่องการพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอด
วิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1

Developing Moral Discipline and System Thinking Process by Integrated Learning Activities for Students of
Postpartum Care in Maternal and Newborn Nursing and Midwifery I

ดวงชีวัน เบญจมาศ*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)พัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนเรื่อง การพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอด โดยสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการคิดอย่างเป็นระบบ ในวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและผดุงครรภ์ 1 2)ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พัฒนาระบวนการคิดเป็นระบบ และพัฒนา คุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 55 คน มีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 วงจร แต่ละวงจรประกอบด้วย การวางแผนการสอน (plan) การนำ แผนการสอนไปปฏิบัติ (act) การสังเกต(observe) การสะท้อนการปฏิบัติ (reflect) และการปรับปรุงแผน (re- plan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียน การสอนเรื่อง การพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอด โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษา ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้แบบทดสอบทางความรู้ ด้าน คุณธรรมจริยธรรม (ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและความเอื้ออาทร) ใช้แบบประเมินแบบประเมินพฤติกรรม การ ทำงานกลุ่มด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ใช้แบบทดสอบอัตนัย กรณีศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยได้ผลดังนี้ วงจรที่ 1 พบว่า ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ และสามารถพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนในวงจรต่อไป และ วงจรที่ 2 พบว่า ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน สามารถสอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 (จำนวน 34 คน) คิดเป็นร้อยละ 61.81 ด้านทักษะการ คิดอย่างเป็นระบบ และด้านคุณลักษณะ คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบและเอื้อ อาทร พบว่าผู้เรียนทุกคนผ่านเกณฑ์อย่างน้อย ร้อยละ 60 ทั้ง 2 ด้าน และจากผลการถอดบทเรียนของผู้เรียนภายหลัง สิ้นสุดการเรียนการสอน พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สะท้อนถึง ผู้เรียนได้เรียนรู้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความ ตระหนักถึงคุณค่าของการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในตนเองกับกิจกรรมการสอนตามสภาพจริง สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้โดยอิสระและการเรียนการสอนมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า การ พัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบนี้ ควรเตรียมความรู้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าใจก่อนดำเนินการสอน และการ เรียนการสอนต้องมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คุณธรรมจริยธรรม การคิดอย่างเป็นระบบ

*พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนั

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะหมวด 4 : แนวการจัดการศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญ คือการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยม ในกระบวนการเรียนรู้ทุกวิชา โดยมีเป้าหมายหลักให้ได้ลักษณะผู้เรียนที่พึงประสงค์ คือ ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ตลอดจนสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาได้กำหนดเป้าหมายด้านคุณภาพและมาตรฐานคุณวุฒิบัณฑิตที่พึงมีเมื่อสำเร็จการศึกษาอย่างน้อย 5 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะทางเชาว์ปัญญา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านการวิเคราะห์และการสื่อสาร ส่งผลกระทบให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาทุกระดับ มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรและวิธีการสอนเพื่อพัฒนาความคิดและการแก้ปัญหาของนักศึกษา นำไปสู่เป้าหมายคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ดังกล่าว

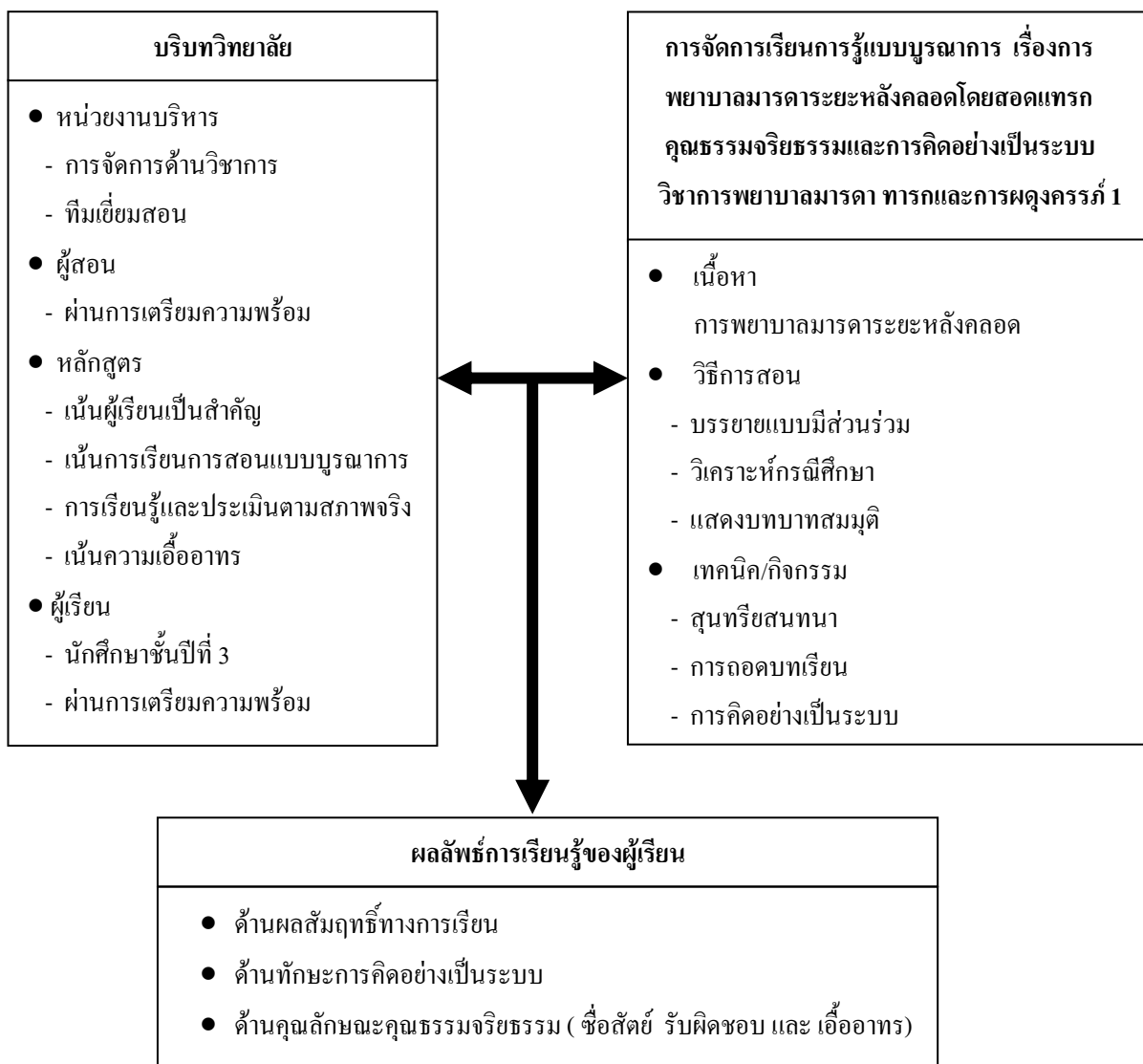
วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาโดยเป็น 1 ใน 29 แห่งของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข มีหน้าที่หลักคือผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ โดยนำหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต พ.ศ. 2545 มาใช้จัดการเรียนการสอน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมา หลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรแบบบูรณาการในรายวิชาชีพ มุ่งหวังว่าเมื่อจบการศึกษา ผู้เรียนมีคุณลักษณะ เป็นผู้มีความรู้และสามารถปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวม มีทักษะชีวิต ความคิดวิจารณ์ญาณ สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เป็นผู้มีความคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นวิทยาลัยฯ จึงได้มีกลวิธีที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาวิธีการสอนของอาจารย์อย่างเป็นระบบ โดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ “การพัฒนาการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมกับการคิดอย่างเป็นระบบโดยใช้วิจัยเป็นฐาน” ขึ้น ซึ่งเป็น 1 ใน 2 ศูนย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น นอกเหนือจากศูนย์การเรียนรู้ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา (ระบบครอบครัว)” ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองการจัดการเรียนรู้ตามนโยบาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และเป้าหมายด้านคุณภาพและมาตรฐานคุณวุฒิบัณฑิตที่พึงมีเมื่อสำเร็จการศึกษา 5 ด้าน(เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเรื่อง บทเรียน 1 ปีของศูนย์การเรียนรู้เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา ระบบครอบครัว วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น , 2551)

ศูนย์การเรียนรู้ “การพัฒนาการเรียนการสอนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมกับการคิดอย่างเป็นระบบโดยใช้วิจัยเป็นฐาน ” เริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2551 มีจุดมุ่งหมายให้อาจารย์ผู้สอนสามารถเขียนแผนการสอนแบบบูรณาการที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม (เรื่องความซื่อสัตย์ รับผิดชอบและเอื้ออาทร) และการคิดอย่างเป็นระบบ แล้วนำแผนการสอนนั้นไปใช้สอน และวิจัยพัฒนาไปพร้อมกัน โดยกำหนดให้มีแผนการสอนแบบบูรณาการฯ ดังกล่าว ครบทุกรายวิชาภายใน 4 ปี (ปีการศึกษา 2551- ปีการศึกษา 2554) ซึ่งในปีการศึกษา 2551 นี้ดำเนินการพัฒนาแผนการสอน

ทั้งหมด 16 เรื่อง ใน 14 รายวิชา หัวข้อเรื่องการพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอดโดยสอดแทรก
คุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 เป็น
แผนการสอนรายบทหนึ่ง ที่เขียนแผนการสอนแบบบูรณาการที่สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม (เรื่อง
ความซื่อสัตย์ รับผิดชอบและเอื้ออาทร) และการคิดอย่างเป็นระบบ แล้วนำแผนการสอนนั้นไปใช้
สอนนักศึกษาเรียนในชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 ซึ่งในปีการศึกษาที่ผ่านมาหัวข้อนี้เป็นทฤษฎีใช้
รูปแบบการสอนที่เน้นการบรรยาย อาจารย์เตรียมเนื้อหาบรรยายและให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ
อภิปรายตามหัวข้อที่เสนอ บทบาทสำคัญในการเรียนการสอนยังคงอยู่ที่อาจารย์ ดังนั้นการจัดการเรียน
การสอนรูปแบบดังกล่าวไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ผู้วิจัยซึ่ง
ผู้รับผิดชอบหัวข้อดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาแผนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ หัวข้อเรื่อง
การพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอด โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ
วิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 โดยผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เนื่องจาก
เป็นกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนากิจกรรม โดยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบของผู้ปฏิบัติงาน
และเทคนิคการสะท้อนของผู้เกี่ยวข้องในการวางแผน ปฏิบัติ สังเกตและการสะท้อนปฏิบัติ และการ
ปรับปรุงแผนเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้นในวงจรต่อไป (Kemmis & McTaggart ,1988 อ้างถึงใน ยาใจ พงษ์
บริบูรณ์ , 2537) ทั้งนี้คาดหวังว่าแผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการดังกล่าว จะเป็นแผนการเรียน
การสอนแบบบูรณาการหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะ เป็นผู้มีความรู้และ สามารถ
แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เป็นผู้มีความคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อสังคม สอดคล้องกับ
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

กรอบแนวคิดการวิจัย

การจัดเรียนการสอนแบบบูรณาการเรื่องการพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอดโดยสอดแทรก
คุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ได้
พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ มกราพันธ์ จุฑารส (2552) ด้วยกระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการ
(Kemmis & McTaggart,1988 อ้างถึงใน ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ , 2537) นำไปใช้สอนนักศึกษาหลักสูตร
พยาบาล ศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2551 โดยคำนึงถึง บริบทของวิทยาลัย หลักสูตร
พยาบาลศาสตรบัณฑิต ผู้สอนและผู้เรียนที่ผ่านการเตรียมความพร้อมด้านกระบวนการคิดอย่างเป็น
ระบบ เพื่อพัฒนาผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ และด้าน
คุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม (ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และ เอื้ออาทร) ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ หัวข้อเรื่องการพยาบาลมารดาระยะหลังคลอด โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ วิชาการพยาบาลมารดา ทารก และการผดุงครรภ์ 1
2. เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และการพัฒนาคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และ เอื้ออาทร ของผู้เรียน

ขอบเขตของงานวิจัย

1. ด้านเนื้อหา ศึกษาในเรื่องการพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอด รายวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1
2. กลุ่มเป้าหมาย คือนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2551 จำนวน 55 คน
3. พื้นที่ศึกษา วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis & McTaggart ,1988 อ้างถึงใน ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ , 2537 ประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆได้แก่ การวางแผน (plan) การปฏิบัติ (act) การสังเกต (observe) การสะท้อนการปฏิบัติ (reflect) และการปรับปรุงแผน(re-plan) นำไปปฏิบัติเป็นวงจร 2 วงจร (แผนภูมิที่ 2)

ขั้นตอนและวิธีการพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอน

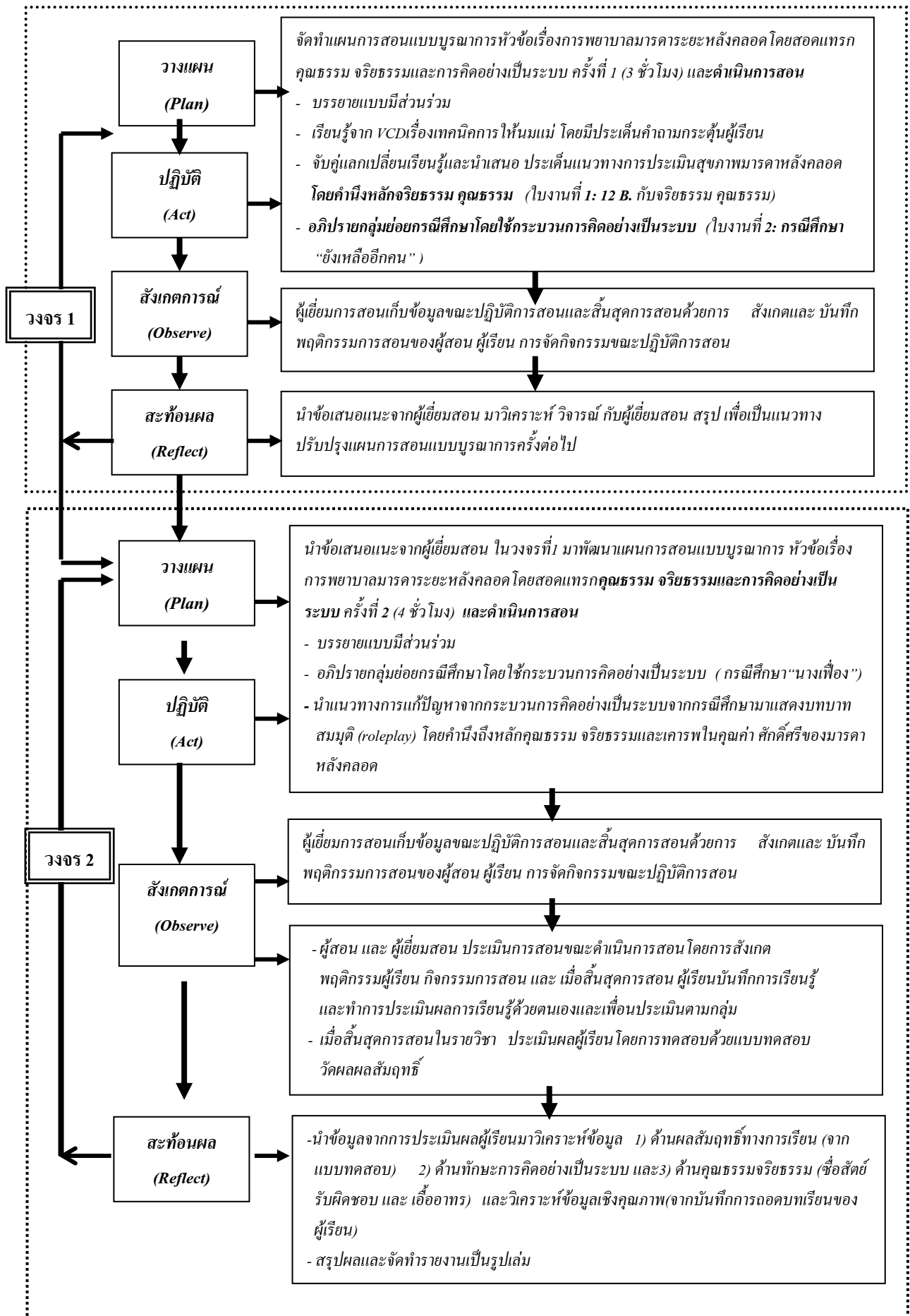
ขั้นที่ 1: ขั้นการวางแผนการสอน (plan) ผู้วิจัยได้วางแผนจัดการเรียนการสอนให้ สอดคล้องเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะของชั้นปีที่ 3 คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และ สมรรถนะของรายวิชาที่เรียน ซึ่งได้แก่ ผู้เรียนนอกจากจะต้องมีองค์ความรู้ในหัวข้อเรื่องการพยาบาล มารดาหลังคลอดที่ต้องเรียนแล้ว ต้องยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม (เรื่องความซื่อสัตย์ รับผิดชอบและ เอื้ออาทร) และจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถทำงานได้โดยอิสระและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีทักษะการ คิดอย่างเป็นระบบ จึงจัดทำแผนการสอนแผนการสอนแบบบูรณาการหัวข้อเรื่องการพยาบาลมารดา ระยะหลังคลอดโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ

ขั้นที่ 2: ขั้นการปฏิบัติ (act) เป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนการสอนแบบ บูรณาการ หัวข้อเรื่องการพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอด โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการ คิดอย่างเป็นระบบ วิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ ที่ได้จากขั้นที่ 1 มาดำเนินการสอน ให้กับผู้เรียน

ขั้นที่ 3: ขั้นสังเกต (observe) หรือ การเยี่ยมสอน เป็นขั้นที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียน การสอน มาเยี่ยมการสอน โดยทำการเก็บข้อมูลขณะปฏิบัติการสอนและสิ้นสุดการสอนด้วยการบันทึก พฤติกรรมการสอนของผู้สอน ผู้เรียน การจัดการเรียนขณะปฏิบัติการสอน การสังเกตพฤติกรรม ของผู้เรียน

ขั้นที่ 4: ขั้นการสะท้อนการปฏิบัติ (reflect)

เป็นขั้นสะท้อนการปฏิบัติการสอน โดยผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะจากผู้เยี่ยมสอน ในขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์ วิจัยค้น กับผู้เยี่ยมสอน สรุป เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงแผนการสอน แล้วไปใช้ในวงจร การสอนครั้งต่อไป (ดังแผนภูมิที่ 2)

แผนภูมิที่ 2 กรอบการดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย ของการวิจัยในครั้งนี้ คือนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 3 ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาวิชาการพยาบาลมารดา ทารกและการผดุงครรภ์ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 55 คน

เครื่องมือการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนหัวข้อการพยาบาลมารดาาระยะหลังคลอด โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลนักศึกษา ได้แก่
 - 2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้แบบทดสอบวัดความรู้
 - 2.2 ด้านทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ใช้แบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบ
 - 2.3 ด้านคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม (ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความเอื้ออาทร) ใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

1.1 ผลการประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนวงจรการสอนที่ 1 ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจ การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการและสามารถพัฒนาแผนการจัดการเรียนการสอนในวงจรต่อไป โดยผู้เยี่ยมชมและกลุ่มผู้เรียนให้ข้อเสนอแนะว่า เนื้อหาค่อนข้างมาก ทำให้ระยะเวลาการร่วมกิจกรรมการคิดอย่างเป็นระบบของผู้เรียนค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมของผู้เรียนด้วยตนเองจึงไม่ทั่วถึง ควรปรับกิจกรรมและเนื้อหาให้เหมาะสมกับระยะเวลา ซึ่งนำไปสู่การปรับแผนการเรียนการสอนแบบบูรณาการในวงจรต่อไป

1.2 ผลการประเมินการปฏิบัติตามขั้นตอนวงจรการสอนที่ 2 ผู้สอนได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เยี่ยมชมและกลุ่มผู้เรียนมาปรับแผนการสอนแบบบูรณาการ โดยการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเวลา กิจกรรมการคิดอย่างเป็นระบบ และการนำแนวทางการแก้ปัญหาจากวงจรแก้ปัญหา(balance loop) โดยผู้เรียนนำเสนอเป็นบทบาทสมมติ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมการแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น ผู้เยี่ยมชมและกลุ่มผู้เรียนกล่าวว่าการเรียนการสอนครั้งนี้เป็นกิจกรรมที่รู้สึกสนุกสนาน มีสาระแต่นำมาเบื่อหน่าย บรรยายกาศการเรียนรู้อมีความเป็นกันเอง และผู้เรียนมีความตื่นตัวอยากจะเรียนรู้ เนื่องจากผู้สอนมีคำถามกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน จำนวน 55 คน โดยประเมินผลจากแบบทดสอบภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน พบว่าผู้เรียนสามารถสอบผ่านเกณฑ์อย่างน้อยร้อยละ 60 (จำนวน 34 คน) คิดเป็นร้อยละ 61.81 (ดังตารางที่ 1)

2.2 ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ผลการพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบของผู้เรียนโดยใช้แบบประเมินการคิดอย่างเป็นระบบ พบว่าผู้เรียนผ่านเกณฑ์อย่างน้อย ร้อยละ 60 ทุกคน (ดังตารางที่ 1)

2.3 ผลการพัฒนาคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรม (ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และ เอื้ออาทร) ผลการพัฒนาคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรม (ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และ เอื้ออาทร) ของผู้เรียน ประเมินผลจากแบบประเมินแบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมพบว่า ผู้เรียนผ่านเกณฑ์อย่างน้อยร้อยละ 60 ทุกคน (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 : แสดงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดเป็นระบบ และผลการพัฒนาคุณลักษณะคุณธรรมจริยธรรม (ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และ เอื้ออาทร) ของผู้เรียน (N= 55 คน)

ด้าน	คะแนนเต็ม	คะแนนเกณฑ์ผ่าน ร้อยละ 60 ขึ้นไป	จำนวนผู้สอบผ่านเกณฑ์ (คน)	ร้อยละของผู้เรียน ที่สอบผ่านเกณฑ์
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน	30	18	34	61.81
2 .ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการคิด อย่างเป็นระบบของผู้เรียน	16	9.6	55	100
3 .ผลการพัฒนาคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน				
3.1 ความซื่อสัตย์	9	5.4	55	100
3.2 ความรับผิดชอบ	9	5.4	55	100
3.3 ความเอื้ออาทร	9	5.4	55	100

3. ผลการถอดบทเรียนของผู้เรียน

จากบันทึกการถอดบทเรียนของผู้เรียนภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนพบว่า ผู้เรียนได้สะท้อนถึงประเด็นต่างๆสรุปได้ดังนี้

3.1 ผู้เรียนได้เรียนรู้เกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีความตระหนักถึง คุณค่าของการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในตนเองกับกิจกรรมการสอนตามสภาพจริง โดยจะนำแนวการคิดอย่างเป็นระบบไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดยพบว่าผู้เรียนบางคนได้บันทึกดังนี้

“สิ่งที่เรียนรู้ได้คือวิเคราะห์ โจทย์ปัญหา นำมาเขียนเป็นวงจรแก้ไขปัญหา เชื่อมโยงเป็น causal loop ทำให้ตนเองเข้าใจมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้การคิดของตนเองไปในตัวด้วย สามารถนำมาปรับใช้เพื่อเตรียมตัวรับกับเรื่องจริงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ”

“ ประทับใจตนเองที่ได้เรียนรู้และเข้าใจกระบวนการดูแลผู้ป่วยและยังสามารถที่จะนำความรู้มาปรับใช้กับตนเองได้”

“ กิจกรรมการเรียนนี้จะนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและประยุกต์ใช้กับการฝึกทักษะในการฝึกปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ เชื่อมมั่นในตนเองมากขึ้น”

3.2 ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้โดยอิสระ พบว่าผู้เรียนทุกคนบันทึกเกี่ยวกับด้านนี้เป็นทำนองเดียวกัน เช่น

“ สิ่งที่ได้เรียนรู้ในกิจกรรมการทำงานกลุ่ม คือความสามัคคีของสมาชิกในกลุ่ม มีความช่วยเหลือแบ่งภาระหน้าที่ของตนเอง ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม จนทำให้ผลงานออกมาสำเร็จและทุกคนมีความสุขในการทำงาน”

“ ผลที่เกิดขึ้นได้มากกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ นอกจากจะได้รับความรู้เพิ่มเติมจากความไม่เข้าใจก่อนที่จะเรียนแล้ว การเรียนครั้งนี้ยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติในการสอนสุขศึกษา”

“ สำหรับตัวนักศึกษาเองคิดว่าการเรียนรู้ครั้งนี้มีประโยชน์ค่อนข้างมาก เนื่องจากการทำงานของกลุ่มให้อะไรหลายอย่างเช่น ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกให้เรามีความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม การเปิดโอกาสให้เพื่อนแสดงความคิดเห็นและยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ทำให้เราตรงต่อเวลา ” เป็นต้น

3.3 บรรยากาศการเรียนรู้ พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่สะท้อนถึงบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด เป็นกันเองจะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรักอยากเรียนรู้ เช่น

“การเรียนรู้ครั้งนี้สนุกไม่น่าเบื่อ ประทับใจที่อาจารย์สอนอย่างเป็นกันเอง เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม”

“ บรรยากาศการเรียนในวันนี้สนุกสนานมาก และความรู้ที่ได้รับยังเป็นความรู้ที่ไม่มีข้อจำกัด ”

นอกจากนั้นบางคนสะท้อนถึงการจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนที่เหมาะสมจะเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วย

“ ห้องเรียนเปิดแอร์ มีอากาศเย็นสบาย เหมาะกับการเรียน การสอน ”

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบ เรื่องการพยาบาลมารดาในระยะหลังคลอดครั้งนี้ ใ้เวลาการเรียนการสอนทั้ง 2 ครั้งรวม 7 ชั่วโมง เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่มีความจำกัด ดังนั้นหากพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบให้คงอยู่ต่อไป ควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ สอดแทรกการเรียนการสอนในลักษณะดังกล่าวในทุกรายวิชา ตลอดหลักสูตร

2. จากผลการถอดบทเรียนของผู้เรียนภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนพบว่า การพัฒนาผู้เรียนที่สอดแทรกด้านคุณธรรม จริยธรรมและการคิดอย่างเป็นระบบได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นั่นคือ บรรยากาศที่เป็นกันเอง ครูผู้สอนมีคุณลักษณะเป็นมิตร ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

3. การพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบนี้ ควรเตรียมความรู้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนให้เข้าใจก่อนดำเนินการสอน และการเรียนการสอนต้องมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ดร.มกราพันธุ์ จุฑารสกร รศ.ดร.วิชัย วงษ์ใหญ่ ดร.มารุต พัฒผล และรศ.ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ ที่ให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ.โอกาสนี้ ขอขอบคุณวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ขอนแก่น ที่สนับสนุนทุนในการวิจัยครั้งนี้ และขอบคุณ อาจารย์รัตจนสิงห์คำมา และอาจารย์กันนิษฐา มาเห็ม อาจารย์ผู้เยี่ยมชมและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 3 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือให้ข้อเสนอแนะทำให้การดำเนินการของกระบวนการวิจัยปฏิบัติการนี้ลุล่วงเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

คงศักดิ์ ชาติทอง. (2543). การประยุกต์ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน. หน้าที่ของครูยุคปฏิรูป: การวิจัยในชั้นเรียนกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. ขอนแก่น : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.

คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกระทรวงศึกษาธิการ .

(2544).ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด. ปทุมธานี : บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด .

ทิสนา แคมมณี. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ : เดอะมาสเตอร์กรุ๊ปแมนเนจเม้นท์ จำกัด.

ปิยนาด ประยูร .(2548). วิธีคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking). กรุงเทพฯ : โครงการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อชุมชนเป็นสุขท(สรส).

มกราพันธุ์ จุฑารสก. (2550). การคิดอย่างเป็นระบบ : การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (Systems Thinking : Teaching Application). กรุงเทพฯ: โครงการสวัสดิการ สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.

มยุรี ลีทองอิน และคณะ. (2546). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในวิชาปฏิบัติการบำบัดทางการพยาบาลเบื้องต้น. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 26 (2).

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research). วารสารศึกษาศาสตร์. 17 (2).

ส.วาสนา ปรวาลพฤษย์(แปล). (2538). นักวางแผนวิจัยปฏิบัติการ (**The action research planner**). กรุงเทพฯ :กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และกฤตยา แสงเจริญ. (2546). รายงานวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช 2. วารสารคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 26(2)

สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.(2542). พระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: พรึกหวานกราฟฟริก.

Zuber-Skerritt,O . (1996). **New directions in action research**. Bristol. PA: Falmer press.

Denscombe,M . (1999).**The good research guide for small-scale social research project**.

Philadelphia, PD: Open University Press.